

PRAWA OBYWATELI UNII EUROPEJSKIEJ W SZKOCJI

Obywatele Unii Europejskiej i prawo do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej

Ta ulotka informacyjna zawiera streszczenie Twojego prawa do zasiłków i wsparcia opieki socjalnej jako **obywatela Unii Europejskiej** w Szkocji. W tej ulotce 'obywatele Unii Europejskiej' to obywatele państw członkowskich, jak i obywatele państw EOG (Norwegia, Islandia i Liechtenstein), oraz obywatele Szwajcarii.

W tej ulotce znajdziesz także informacje na temat **członków rodziny** którzy nie są obywatelami UE, i których prawo do mieszkania w UK jest prawem pochodnym, wynikającym z ich relacji z obywatelem UE.¹

Po wyjściu Zjednoczonego Królestwa (UK) z Unii Europejskiej (**Brexit**) prawa obywateli UE w Szkocji uległy ważnym zmianom.

Obywatele UE oraz członkowie ich rodzin, którzy mieszkali w UK 31 grudnia 2020 r. i chcieli zostać w Szkocji musieli złożyć wniosek do Systemu Osiedleńczego dla obywateli UE (EU Settlement Scheme - EUSS) o przyznanie **Statusu Osoby Osiedlonej - Settled Status** (czyli pozwolenie na pobyt na czas nieokreślony) lub **Tymczasowego Statusu Osoby Osiedlonej - Pre-Settled Status** (czyli pozwolenie na pobyt na okres 5 lat) do 30 czerwca 2021 r. Obywatele Irlandii oraz osoby posiadające pozwolenie na pobyt na czas nieokreślony nie musieli składać wniosku. Obywatele UE i członkowie ich rodzin, którzy nie złożyli wniosku do EUSS do 30 czerwca 2021, od 1 lipca 2021 nie mają prawa pobytu w Szkocji. W takiej sytuacji, chcąc pozostać w Szkocji należy natychmiast uzyskać poradę prawną.

Obywatele UE którzy, przyjadą do UK po raz pierwszy od 1 stycznia 2021 nie mogą ubiegać się o Status Osoby Osiedlonej lub Tymczasowy Status. Przyjeżdżają

jako osoby odbywające **krótkoterminowe wizyty (short term visitors)**. Jeżeli mają zamiar zostać dłużej niż na okres 6 miesięcy, muszą wystąpić o **wizę długoterminową (long term visa holders)** (np. na studia, do pracy, lub aby dołączyć do członka rodziny).

Członkowie rodzin obywateli UE, pochodzący spoza UE mogą przybyć do UK po 1 stycznia 2021 tylko jeżeli już posiadają na to pozwolenie, takie jak: pozwolenie na pobyt dla rodziny z Systemu Osiedleńczego dla obywateli UE (EUSS family permit), pozwolenie na pobyt dla rodziny obywateli EOG wydane w UK (UK issued EEA family permit) lub biometryczną kartę pobytu wydaną w UK.

Czy mam prawo do zasiłków w Szkocji?

Obywatele UE którzy mogą mieć dostęp do zasiłków to:

Obywatele UE posiadający Status Osoby Osiedlonej

Jeżeli posiadasz Status Osoby Osiedlonej masz taki sam dostęp do zasiłków, do których jesteś uprawniony, jak obywatel UK.

Obywatele UE posiadający Tymczasowy Status

Jeżeli posiadasz Tymczasowy Status nie masz automatycznie dostępu do zasiłków.²

1. 'Członkiem rodziny' może być: małżonek lub partner, dzieci, wnuki oraz prawnuki w wieku poniżej 21 lat, dzieci pozostające na utrzymaniu, które ukończyły 21 lat, rodzice pozostający na utrzymaniu, dziadkowie oraz pradiadkowie, jak i niektórzy partnerzy, którzy nie zawarli związku małżeńskiego oraz inni krewni pozostający na utrzymaniu (w przypadku gdy Home Office [Ministerstwo Spraw Wewnętrznych] wydało zaświadczenie o rejestracji 'dalszego członka rodziny').

2. Zostało to prawnie zakwestionowane, a odpowiednie przepisy zostały uznane przez Sąd Apelacyjny za niezgodne z prawem. Jednak Sekretarz Stanu ds. Pracy i Emerytur (Secretary of State for Work and Pensions - SSWP) odwołał się od tej decyzji do Sądu Najwyższego, sprawa będzie miała miejsca później w tym roku. Jeżeli posiadasz Tymczasowy Status i zostały ci odmówione zasiłki należy uzyskać specjalistyczną poradę np. w Biurze Porad Obywatelskich (Citizens Advice Bureau).

Obywatele Unii Europejskiej i prawo do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej

Możesz aczkolwiek uzyskać Universal Credit (oraz Child Benefit, jeżeli masz jedno lub więcej dzieci na utrzymaniu) jeżeli wykonujesz wystarczającą ilość godzin płatnej pracy. Istnieje także możliwość, że utrzymałeś status pracownika (retained worker status) od momentu zakończenia płatnej pracy, jeżeli:

- ▶ Szukasz pracy
- ▶ Nie możesz chwilowo pracować z powodu problemów ze zdrowiem
- ▶ Jesteś na odpowiedniku urlopu macierzyńskiego

Wynika to z faktu, że „**test prawa do pobytu**” (*right to reside test*) stosuje się także dla osób z Tymczasowym Statusem.³

Zgodnie z tym prawem możesz także mieć prawo do pobytu jako członek rodziny osoby pracującej lub osoby, która utrzymała status pracownika.

Obywatele UE prawnie zamieszkali w UK 31 grudnia 2020, którzy złożyli wniosek do EUSS do 30 czerwca 2021 r.

Jeżeli złożyłeś wniosek do EUSS do 30 czerwca 2021 r. i czekasz na odpowiedź, test „prawa do pobytu” (right to reside) odnosi się do ciebie do momentu uzyskania Statusu Osoby Osiedlonej lub Tymczasowego Statusu (lub do momentu, gdy nie możesz już odwołać się od odmownej decyzji na wniosek).

Oznacza to, że masz dostęp do Universal Credit (oraz Child Benefit) jeżeli pracujesz, utrzymałeś status pracownika, lub jesteś członkiem rodziny jednej z tych osób.

Obywatele UE którzy nie posiadają prawa do zasiłków, to:

Obywatele UE którzy mieszkali w UK 31 grudnia 2020 r. i którzy nie złożyli wniosku do EUSS przed 30 czerwca 2021 r.

Od 1 lipca 2021 r. nie posiadasz już prawa do pobytu w UK w związku z tym nie masz dostępu do funduszy publicznych (no recourse to public funds – NRPF). Oznacza to, że nie jesteś uprawniony do otrzymywania zasiłków w Szkocji.

Obywatele UE którzy, przyjechali do UK po raz pierwszy od 1 stycznia 2021 r.

Obywatele UE i członkowie ich rodzin przyjeżdżający na krótką wizytę lub z długoterminową wizą po 1 stycznia 2021 r. nie mają uprawnień do funduszy publicznych (no recourse to public funds – NRPF) i nie mają dostępu do większości zasiłków w Szkocji.

Możesz, aczkolwiek mieć możliwość otrzymania wsparcia finansowego lub pomocy mieszkaniowej od władz lokalnych (zobacz poniżej).

Czy mam prawo do wsparcia opieki socjalnej w Szkocji?

Wszyscy obywatele UE (bez znaczenia czy posiadają Status Osoby Osiedlonej, Tymczasowy Status lub nie posiadają statusu)

Możesz mieć prawo do pomocy w innym zakresie w tym, wsparcia finansowego lub mieszkaniowego od władz lokalnych, jeżeli jesteś osobą, która:

- ▶ Nie ukończyła 18 lat i mieszka sama
- ▶ Nie ukończyła 18 lat i której grozi przemoc, ubóstwo lub bezdomność
- ▶ Opuściła lub właśnie opuszcza dom dziecka lub rodzinę zastępczą
- ▶ Jest opiekunem kogoś w swojej rodzinie
- ▶ Ma dzieci i której grozi przemoc, ubóstwo lub bezdomność
- ▶ Jest osobą dorosłą której grozi przemoc
- ▶ Wymaga dodatkowego wsparcia z powodu niepełnosprawności, zdrowia psychicznego, wieku lub innego czynnika wymagającego dodatkowej opieki (np. ciąży)

3. Istnieją inne okoliczności, w których możesz zdać test prawa do pobytu i inne zasiłki, do których możesz mieć dostęp. Jeżeli podane punkty nie odnoszą się do twojej sytuacji, powinieneś zasięgnąć porady dotyczącej zasiłków, na przykład z Biura Porad Obywatelskich (Citizens' Advice Bureau).

Obywatele Unii Europejskiej i prawo do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej

Każda osoba mieszkająca w Szkocji ma prawo ubiegać się o pomoc od władz lokalnych, niezależnie od statusu imigracyjnego i niezależnie od okresu pobytu w Szkocji.

Władze lokalne są zobowiązane rozważyć Twoją prośbę i jeżeli zajdzie taka potrzeba udzielić pisemnego uzasadnienia tego czy muszą zapewnić daną pomoc i wsparcie.

Jeżeli potrzebujesz natychmiastowej pomocy i wsparcia – np. miejsce, gdzie przebywasz jest dla Ciebie niebezpieczne, lub jeżeli jesteś pozbawiony środków do

życia i bezdomny, władze lokalne powinny zapewnić Ci tymczasowe wsparcie i zakwaterowanie, na czas zbadania Twojej sytuacji.

Aczkolwiek po zbadaniu Twojej sytuacji, fakt posiadania lub nie **prawa do pobytu** może wpłynąć na to czy i jak władze lokalne udzielą Ci pomocy.

Jeżeli władze lokalne zdecydują, że nie jesteś uprawniony do wsparcia finansowego lub mieszkaniowego, muszą uzasadnić to pisemnie. Jeżeli tego nie zrobią lub jeżeli nie zgadzasz się z ich decyzją zgłoś się po pomoc i poradę w odwołaniu się od tej decyzji.

Gdzie mogę uzyskać więcej pomocy i porad?

W celu uzyskania informacji na temat praw dostępu do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej w Szkocji, lub jeżeli potrzebujesz pomocy w zrozumieniu swoich praw, możesz:

- ▶ Zadzwoń na infolinię **EU Citizens Support Service helpline** [Służba Wsparcia Obywateli UE] w Citizens Advice Scotland [Biuro Porad Obywateli Szkocja] pod **0800 916 9847** (od poniedziałku do piątku od 9:00 do 17:00) – lub znajdź swoje lokalne biuro porad: <https://www.cas.org.uk/bureaux>
- ▶ Przeczytaj ulotki informacyjne na temat dostępu do zasiłków w Szkocji oraz szczegóły infolinii uprawnień socjalnych na **Child Poverty Action Group Scotland** [Szkocki wydział grupy działań przeciwko ubóstwu dzieci]: <http://www.cpag.org.uk/scotland/factsheets>
- ▶ Przeczytaj wytyczne dla władz lokalnych na temat dostępu do wsparcia opieki socjalnej na **COSLA Migration Scotland**: <http://www.migrationscotland.org.uk/migrants-rights-entitlements/>

Ostatnia aktualizacja 1 lipca 2021